

Nr 100

LANDSKAPSLAG

om hembygdsrättsförfaranden

Föredragen för Republikens President den 9 oktober 2015

Utfärdad i Mariehamn den 29 oktober 2015

I enlighet med lagtingets beslut¹ föreskrivs:

**1 kap.
Allmänna bestämmelser**

1 §

Lagens innehåll

I denna lag finns bestämmelser om registrering av hembygdsrättsinnehav samt om förfarandena vid förvärv och förlust av åländsk hembygdsrätt enligt självstyrelselagen och landskapslagen (2015:99) om åländsk hembygdsrätt (*hembygdsrättslagen*).

**2 kap.
Ansökan om hembygdsrätt**

2 §

Formulär för ansökan om hembygdsrätt

Landskapsregeringen ska fastställa ett formulär för ansökan om åländsk hembygdsrätt där sökanden ska uppge de uppgifter som behövs för handläggningen av ansökan. Formuläret ska publiceras dels som pappersblankett, dels elektroniskt på landskapsregeringens webbplats. Versionerna av formuläret kan till upplägg och formulering anpassas till publiceringssättet.

Formuläret ska vara utformat så att följande uppgifter framkommer:

- 1) fullständigt namn och eventuellt tidigare namn,
 - 2) personbeteckning,
 - 3) medborgarskap,
 - 4) adress och övriga kontaktuppgifter,
 - 5) senaste inflyttningsdag till Åland,
 - 6) information om kunskaper i svenska enligt 3 § 2 mom.,
 - 7) uppgift om sysselsättning såsom yrke, arbetsplats eller studieplats,
 - 8) uppgifterna i 1-5 punkten för de av sökandens barn som är under 18 år och bosatta på Åland,
 - 9) i tillämpliga fall utredning rörande sådana i 2 kap. hembygdsrättslagen angivna grunder som åberopas för beviljande av hembygdsrätt trots självstyrelselagens hemvistvillkor och språkkunskapsvillkor,
 - 10) vid behov övriga uppgifter till stöd för ansökan,
 - 11) datering,
 - 12) underskrift eller annan identifiering och
 - 13) en förteckning över bilagor till ansökan.
- I formuläret ska ingå information om vilka rättigheter som är anknutna till hembygdsrätten och om grunderna för beviljande av hem-

¹⁾ LF nr 16/2013-2014

LKU bet. nr 14/2014-2015

bygdsrätt enligt självstyrelselagen och hembygdsrättslagen.

3 §

Hur kunskaper i svenska påvisas och redovisas

Att en sökande har tillfredsställande kunskaper i svenska enligt 7 § 2 mom. 3 punkten självstyrelselagen kan påvisas genom utbildning som sökanden genomgått på svenska, språkexaminsintyg, annan dokumentation av språkkunskaperna eller annan muntlig eller skriftlig information om språkkunskaperna.

Sökanden ska med anledning av kravet på tillfredsställande kunskaper i svenska i ansökan ange:

- 1) sitt modersmål,
- 2) om sökanden genomgått utbildning på svenska, information om utbildningen och
- 3) vid behov även annan information om hur sökanden förvärvat sina kunskaper i svenska samt en egen bedömning av språkkunskapsnivån.

Om landskapsregeringen bedömer att informationen om språkkunskaperna som framkommer i ansökan och vid en eventuell kontroll av riktigheten av uppgifterna enligt 35 §, inte är tillräcklig för att avgöra om sökanden har tillfredsställande kunskaper i svenska, ska landskapsregeringen aktivt bereda sökanden tillfälle att muntligen visa sina kunskaper. Vid behov ska landskapsregeringen även bereda sökanden tillfälle att visa sin förmåga att skriva svenska.

I 7 § hembygdsrättslagen finns bestämmelser om undantag från språkkunskapsvillkoret.

4 §

Övrig dokumentation till stöd för ansökan

För att uppfylla kravet i 5 § 1 mom. 2 punkten i hembygdsrättslagen ska sökanden i ansökan förklara sin avsikt att stanna på Åland. Har sökandens pågående hemvistperiod varat en kortare tid än tre månader ska avsikten dessutom styrkas med dokument om anställning eller andra långsiktiga åtaganden som knyter sökanden till Åland.

Till ansökan fogas vid behov annan utredning som styrker uppgifterna i ansökan, såsom intyg över kunskaper i svenska och belägg för boende i landskapet.

I förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland finns bestämmelser om komplettering av handlingar.

5 §

Uppgifter till stöd för prövningen

Landskapsregeringen ska beakta de uppgifter om sökanden i befolkningsdatasystemet

som behövs för prövningen av ansökan om hembygdsrätt. Bestämmelser om befolkningsdatasystemet och om hemkommun finns i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (FFS 661/2009) och i lagen om hemkommun (FFS 2001/1994).

Landskapsregeringen kan för prövningen av om det enligt 7 § självstyrelselagen finns välgående skäl som föranleder att ansökan avslås begära utlåtande av Ålands polismyndighet för att utreda huruvida sökanden gjort sig skyldig till en straffbar gärning, meddelats besöksförbud eller är misstänkt för en straffbar gärning. Utlåtandet ska dock inte omfatta information om straffbara gärningar för vilka straffet är ordningsbot.

Landskapsregeringen kan vid handläggningen av en ansökan om hembygdsrätt inbegära utredning eller utlåtande av andra myndigheter.

I 35 § bestäms om landskapsregeringens rätt att kontrollera uppgifter.

3 kap.

Stadigvarande utflyttning och återflyttning

6 §

Stadigvarande utflyttning

Stadigvarande utflyttad för inledande av femårsperioden för förlust av hembygdsrätt enligt 8 § hembygdsrättslagen är den som har sitt egentliga bo och hemvist utanför landskapet, dock inte den som bedriver studier enligt 7 §.

Om registerförfarandet vid utflyttning och förlust samt om hur utflyttningsdag fastställs bestäms i 4-6 kap.

7 §

Frånvaror för studier

Frånvarande för studier är den som efter utflyttningen bedriver studier

1) i sådan utbildning och i den omfattning som enligt landskapslagen (2006:71) om studiestöd, nedan *studiestödslagen*, kan berättiga till studiestöd eller

2) i läroavtal som bedrivs med sikte på examen enligt en med stöd av bestämmelser i lag eller annan författning antagen läroplan.

Utflyttningen för den som varit frånvarande för studier blir stadigvarande när hembygdsrättsinnehavaren inte längre bedriver studier, dock senast fem år efter utflyttningen.

8 §

Stadigvarande återflyttning

Stadigvarande återflyttad för avbrytande av frånvarotiden enligt 8 § hembygdsrättslagen är

den som enligt befolkningsdatasystemet åter under sex månaders tid utan avbrott har haft hemkommun på Åland.

4 kap. Registerförfarande vid utflyttning och förlust

9 §

Förlustbestämmande utflyttningsdag

En hembygdsrättsinnehavare anses utflyttad och antas stadigvarande utflyttad när en utflyttningsdag enligt denna lag har införts i hembygdsrättsregistret. När fler än en utflyttningsdag har registrerats anger den utflyttningsdag som infaller sist när utflyttningen blivit stadigvarande.

Den utflyttningsdag som enligt 1 mom. inleder femårsperioden för förlust av hembygdsrätt benämns förlustbestämmande utflyttningsdag.

10 §

Förestående förlustdag

Som förestående förlustdag registreras den dag då en utflyttad hembygdsrättsinnehavare kommer att förlora sin hembygdsrätt om han eller hon inte före denna dag stadigvarande återflyttar.

Den förestående förlustdagen förnyas när en ny utflyttningsdag enligt 9 § blir förlustbestämmande.

11 §

Återflyttningsdag

Som återflyttningsdag registreras den dag då en utflyttad hembygdsrättsinnehavare enligt befolkningsdatasystemet har återflyttat. Flyttningsdagen som registreras som återflyttningsdag ska infalla före den förestående förlustdagen.

Den förestående förlustdagen avlägsnas när hembygdsrättsinnehavarens återflyttning enligt 8 § blivit stadigvarande.

12 §

Förlustdag

Landskapsregeringen ska sedan den förestående förlustdagen infallit registrera den dagen som förlustdag, om ingen återflyttningsdag registrerats.

När en återflyttningsdag registrerats och hembygdsrättsinnehavaren efter den förestående förlustdagen åter utflyttat innan återflyttningen blivit stadigvarande, ska den nya flyttningsdagen registreras som förlustdag.

5 kap.

Utflyttningsdag på grund av lag

13 §

Folkbokförd utflyttningsdag enligt befolkningsdatasystemet

Landskapsregeringen ska för den som inte längre har hemkommun på Åland registrera flyttningsdagen enligt befolkningsdatasystemet som folkbokförd utflyttningsdag.

14 §

Studiestödsbaserad utflyttningsdag enligt beviljat studiestöd

Landskapsregeringen ska för den som enligt studiestödslagen har beviljats studiestöd för en period som infaller efter utflyttningen, enligt Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighets uppgifter, registrera en studiestödsbaserad utflyttningsdag.

Den studiestödsbaserade utflyttningsdagen är den dag som följer på den sista dag för vilken studiestöd har beviljats. Har studiestöd beviljats för en period som infaller helt eller delvis efter att fem år förflutit från utflyttningen, ska dock som studiestödsbaserad utflyttningsdag registreras den dag som infaller fem år efter den folkbokförda utflyttningsdagen.

6 kap.

Utflyttningsdag efter individuell prövning

15 §

Individuell prövning

Landskapsregeringen ska enligt bestämmelserna i detta kapitel efter individuell prövning fastställa en utflyttningsdag på begäran av en hembygdsrättsinnehavare som stadigvarande utflyttat senare än den registrerade förlustbestämmande utflyttningsdagen anger.

16 §

Tiden för individuell prövning

Begäran om individuell prövning av utflyttningsdag ska inlämnas tidigast ett år och senast tre månader före den förestående förlustdagen.

Landskapsregeringen ska fatta sitt beslut om utflyttningsdag före den förestående förlustdagen.

17 §

Boendebaserad utflyttningsdag enligt egentligt bo och hemvist

Den som enligt befolkningsdatasystemet utflyttat från Åland, men som därefter, trots att anteckning i befolkningsdatasystemet saknas,

åter under en period omfattande minst sex månader har haft sitt egentliga bo och hemvist på Åland och först därefter stadigvarande utflyttat kan få sin senare utflyttning fastställd av landskapsregeringen efter individuell prövning.

Den boendebaserade utflyttningsdagen som landskapsregeringen fastställer efter prövning av egentligt bo och hemvist är den dag från och med vilken hembygdsrättsinnehavaren faktiskt har sitt egentliga bo och hemvist utanför Åland.

18 §

Begäran om individuell prövning enligt egentligt bo och hemvist

I en begäran om individuell prövning av utflyttningsdag enligt egentligt bo och hemvist ska ingå hembygdsrättsinnehavarens redogörelse för sitt boende enligt 2 mom., dokumentation som styrker uppgifterna om boendeperioden på Åland samt fullständigt namn, personbeteckning, nuvarande adress och eventuella övriga kontaktuppgifter, datering samt underskrift eller annan identifiering.

I redogörelsen ska följande information ingå:

1) orsaken till att den folkbokförda utflyttningsdagen inte korrekt anger när innehavarens egentliga bo och hemvist på Åland faktiskt upphörde,

2) vilken dag som korrekt anger tidpunkten för innehavarens senaste stadigvarande utflyttning från Åland,

3) under vilken boendeperiod omfattande minst sex månader efter den folkbokförda utflyttningsdagen som innehavaren hade sitt egentliga bo och hemvist på Åland samt på vilken eller vilka adresser innehavaren var bosatt under denna tid,

4) till vilken adress utanför Åland innehavaren flyttade samt eventuella övriga adresser där innehavaren därefter varit bosatt samt

5) familjeförhållanden, försörjning och andra motsvarande omständigheter som påverkat boendet.

19 §

Studiebaserad utflyttningsdag enligt studietid

Den som enligt 7 § varit frånvarande för studier som inletts inom två år från den folkbokförda utflyttningsdagen kan få sin senare utflyttning fastställd av landskapsregeringen efter individuell prövning.

Den studiebaseade utflyttningsdagen som landskapsregeringen fastställer efter prövning av studietid är den dag som följer på den sista dag under vilken hembygdsrättsinnehavaren bedrivit studier eller rimligen förväntas bedriva studier. Den som är inskriven för stu-

dier när begäran inlämnas och vars studier beräknas fortgå tills fem år har förflutit från den folkbokförda utflyttningsdagen ska få den studiebaseade utflyttningsdagen fastställd till den dag som infaller fem år efter den folkbokförda utflyttningsdagen.

Begäran om individuell prövning enligt studietid handläggs utan avgift.

20 §

Begäran om individuell prövning enligt studietid

I en begäran om individuell prövning av utflyttningsdag enligt studietid ska ingå hembygdsrättsinnehavarens redogörelse för sina studier enligt 2 mom., officiella intyg som styrker uppgifterna om studietiden samt fullständigt namn, personbeteckning, nuvarande adress och eventuella övriga kontaktuppgifter, datering samt underskrift eller annan identifiering. Intyg på andra språk än svenska ska översättas i den mån det är nödvändigt för att tillräcklig information till stöd för beslutet ska framkomma.

I redogörelsen ska följande information ingå:

1) utbildningsinstitutionens namn och rättsliga status i det land där den är belägen,

2) studieinriktningens namn och för vilken examen studierna bedrivs,

3) när studierna inletts, under vilka perioder studierna bedrivits och i vilken takt studierna bedrivits i förhållande till den studietakt som enligt studiestödslagen utgör heltidsstudier eller deltidstudier samt

4) när studierna avslutats eller hur länge studierna rimligen förväntas fortgå.

21 §

Delgivning av beslut om utflyttningsdag

Landskapsregeringens beslut om utflyttningsdag ska delges genom vanlig delgivning eller elektronisk delgivning i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen för landskapet Åland.

7 kap.

Information till hembygdsrättsinnehavare utanför Åland

22 §

Information om förestående förlust

Tidigast ett år och senast sex månader före den förestående förlustdagen ska landskapsregeringen skicka ett meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt till hembygdsrättsinnehavarens folkbokförda adress utanför Åland.

Efter att en hembygdsrättsinnehavare begärt individuell prövning av utflyttningsdag

enligt 6 kap. tillämpas 1 mom. inte, utan i stället fogas till beslutet om utflyttningsdag en i 24 § avsedd bilaga om förnyad förestående förlustdag eller bibehållen förestående förlustdag.

23 §

Meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt

I ett meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt ska ingå information om

1) den folkbokförda utflyttningsdagen samt i tillämpliga fall även den studiestödsbaserade utflyttningsdagen,

2) den förestående förlustdagen,

3) att hembygdsrättsinnehavaren inte förlorar sin hembygdsrätt den förestående förlustdagen om han eller hon därförinnan enligt 8 § stadigvarande återflyttar,

4) hur hembygdsrättsinnehavaren ska förfara för att få en återflyttning registrerad i befolkningsdatasystemet,

5) individuell prövning av utflyttningsdag enligt 6 kap. och

6) gällande bestämmelser för hur den som förlorat sin hembygdsrätt efter återflyttning till Åland på ansökan kan återfå sin hembygdsrätt.

24 §

Bilaga om förnyad förestående förlustdag

I en bilaga om förnyad förestående förlustdag ska ingå samma information som enligt 23 § ska ingå i ett meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt, med följande avvikelser:

1) informationen uppdateras så att den efter individuell prövning fastställda utflyttningsdagen framgår och den tidigare förestående förlustdagen ersätts med den förnyade förestående förlustdagen och

2) informationen kompletteras med ett påpekande om att landskapsregeringen inte kommer att skicka något ytterligare meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt.

Om landskapsregeringen efter begäran om individuell prövning i sitt beslut om utflyttningsdag i stället för att fastställa en ny utflyttningsdag väljer att bibehålla den redan registrerade, ska bilagan rubriceras bilaga om bibehållen förestående förlustdag.

8 kap.

Hembygdsrättsregistret

25 §

Hembygdsrättsregistrets syfte och innehåll

Landskapsregeringen upprätthåller hembygdsrättsregistret för att säkerställa att hembygdsrättsinnehavarnas rättigheter kan tillgodoses.

I registret införs och bevaras uppgifter om personer som har hembygdsrätt och personer som tidigare har haft hembygdsrätt. I registret kan även registreras avslagsbeslut och vid tidpunkten för avslagsbeslutet gällande uppgifter om sökanden.

26 §

Hembygdsrättsregistrets uppbyggnad

Hembygdsrättsregistret upprätthålls elektroniskt och är uppdelat i ett aktivt register över hembygdsrättsinnehavare och i ett historiskt register över personer som förlorat hembygdsrätten eller inte beviljats hembygdsrätt. Dessutom finns ett äldre historiskt register.

Det aktiva registret uppdateras med uppgifter enligt befolkningsdatasystemet, landskapsregeringens beslut och vid behov med andra uppgifter som är förenliga med hembygdsrättsregistrets syfte.

27 §

Uppgifter enligt befolkningsdatasystemet

I det aktiva hembygdsrättsregistret registreras och uppdateras följande i befolkningsdatasystemet folkbokförda uppgifter:

1) släktnamn, förnamn, personbeteckning, medborgarskap, stadigvarande adress och hemkommun samt eventuell tillfällig adress samt

2) folkbokförd utflyttningsdag och återflyttningsdag.

Dessutom införs enligt 28 och 29 §§ övriga folkbokförda uppgifter på vilka förvärvet av hembygdsrätt grundar sig.

28 §

Registrering av hembygdsrätt som förvärvats på grund av lag

Senast tre månader efter det att ett barn under 18 år på grund av 6 § 2 mom. självstyrelselagen förvärvat hembygdsrätt ska landskapsregeringen registrera barnet i hembygdsrättsregistret. Om barnets namn inte registrerats i befolkningsdatasystemet får landskapsregeringen dock välja att registrera hembygdsrättsinnehavaren först efter att namnet registrerats.

Den dag då barnet förvärvat hembygdsrätt ska registreras som hembygdsrättsdag. I anslutning till hembygdsrättsdagen ska det framgå om hembygdsrätten förvärvats

1) på grund av endera föräldrarnas eller båda föräldrarnas hembygdsrätt samt om den förvärvats

2) vid födseln, den dag då adoption fastställdes, inflyttningsdagen, dagen då finskt medbor-

garskap förvärvades eller dagen då endera eller båda föräldrarna förvärvade hembygdsrätt.

29 §

Registrering av landskapsregeringens beslut om hembygdsrätt

Landskapsregeringen ska registrera den som beviljats hembygdsrätt i hembygdsrättsregistret.

Den dag då hembygdsrätten beviljats ska registreras som hembygdsrättsdag. I anslutning till hembygdsrättsdagen ska det framgå med stöd av vilken eller vilka bestämmelser i självstyrelselagen och hembygdsrättslagen som hembygdsrätten beviljats.

Inflyttningsdagen ska registreras enligt befolkningsdatasystemet eller, om landskapsregeringen i beslutet om beviljande gjort en annan bedömning av när den pågående hemvistperioden inletts, enligt landskapsregeringens beslut.

30 §

Registrering av förlustdag

Bestämmelser om registrering av förlustdag när hembygdsrätten förlorats efter utflyttning finns i 4 kap.

När hembygdsrätten förlorats enligt 8 § 1 mom. självstyrelselagen ska landskapsregeringen registrera dagen för förlust av finskt medborgarskap som förlustdag.

När en hembygdsrättsinnehavare avlidit ska landskapsregeringen registrera dödsdagen som förlustdag.

När en förlustdag för en person registreras överflyttas uppgifterna om personen från det aktiva registret till det historiska registret.

31 §

Myndigheters tillgång till hembygdsrättsregistret

Ålands polismyndighet har rätt att få tillgång till hembygdsrättsregistret för att åt hembygdsrättsinnehavare enligt 30 § 2 punkten självstyrelselagen utfärda pass där ordet "Åland" ingår.

Landskapsregeringen kan ge en annan myndighet tillgång till hembygdsrättsregistret för att fullgöra myndighetens på lag grundade uppgifter. I beslutet som ger en myndighet tillgång till registret ska de villkor som följer av lag anges. Vid behov kan landskapsregeringen uppställa ytterligare villkor för rätten att ta del av uppgifterna.

Om en myndighet som beretts tillgång till hembygdsrättsregistret observerar brister i registret ska myndigheten uppmärksamma landskapsregeringen på bristerna.

32 §

Rätt till information om registrerade uppgifter

Var och en har rätt att få upplysning om han eller hon är registrerad i hembygdsrättsregistret och, om så är fallet, vilka uppgifter som är registrerade om honom eller henne.

Den registrerade har rätt att avgiftsfritt få ett utdrag ur hembygdsrättsregistret. Utdraget kan begäras med eller utan angivande av ändamål. Om ändamålet inte anges levereras ett utdrag med alla uppgifter om den registrerade.

Om ett utdrag önskas för att utdraget för ett särskilt ändamål ska intyga innehav av hembygdsrätt, ska ändamålet anges. Ett sådant utdrag benämns hembygdsrättsintyg. I ett hembygdsrättsintyg ingår endast de uppgifter som behövs för att för det angivna ändamålet intyga innehav av hembygdsrätt.

Begäran om upplysning enligt 1 mom. och utdrag enligt 2 och 3 mom. kan vara muntlig eller skriftlig. Om begäran om utdrag inkommit elektroniskt levereras utdraget elektroniskt, om det inte framgår av begäran att utdraget önskas på papper.

33 §

Rättelse av anteckning i hembygdsrättsregistret

Var och en har rätt att begära rättelse av uppgifter som är registrerade om honom eller henne i hembygdsrättsregistret. Landskapsregeringen kan även införa rättelser på eget initiativ.

Landskapsregeringen ska informera den rättelsen berör om resultatet av begäran. Landskapsregeringen behöver dock inte särskilt informera om rättelser av stavfel eller andra fel av mindre betydelse eller om det finns skäl att anta att den som berörs inte förväntar sig att informationen ges.

En daterad anteckning om rättelsen ska införas när rättelsen kan ha betydelse för fastställande av en persons förvärv eller förlust av hembygdsrätt eller den tid under vilken personen har haft eller kommer att bibehålla sin hembygdsrätt.

En rättelse i det historiska registret ska göras om rättelsen har betydelse för utredande av en persons hembygdsrättsinnehav eller för beviljande av hembygdsrätt.

34 §

Försenad registrering av hembygdsrättsinnehavare

En hembygdsrättsinnehavare som inte registrerats i hembygdsrättsregistret ska införas i registret utan obefogat dröjsmål. Datum för

den försenade registreringen ska antecknas i registret.

Landskapsregeringen ska meddela innehavaren om den vidtagna åtgärden om den försenade registreringen verkställts på hembygdsrättsinnehavarens initiativ eller om registreringen som landskapsregeringen gjort på eget initiativ gäller en person som fyllt 18 år.

9 kap. Särskilda bestämmelser

35 §

Landskapsregeringens rätt att kontrollera uppgifter

Landskapsregeringen har rätt att kontrollera riktigheten i de uppgifter som sökanden angett i ansökan om hembygdsrätt eller hembygdsrättsinnehavaren angett i en begäran om individuell prövning av utflyttningsdag. För kontrollen krävs ingen misstanke om att sökanden angett felaktiga uppgifter.

Mariehamn den 29 oktober 2015

CAMILLA GUNELL
lantråd

Den som har uppgifter som behövs för kontrollen ska på landskapsregeringens begäran ge ut uppgifterna.

36 §

Besvär

Om anförande av besvär över landskapsregeringens beslut finns bestämmelser i 25 § självstyrelselagen och i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016. Om inte en senare förestående förlustdag följer av lagens bestämmelser ska landskapsregeringen som förestående förlustdag registrera den dag som infaller ett år efter lagens ikraftträdande.

Wille Valve
föredragande minister

